

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Shemu'el]

[Sefer Shemu'el]

Detmold, Samuel

5565 [1804/1805]

'n

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9634

וְעַד שִׁים וְקָלִי : (כט) וְדַבַּשׁ
וְחִמָּאָה וְצֹאן וְשִׁפּוֹת בְּקָר הַגִּישׁוֹ
לְדוֹד וְלָעַם אֲשֶׁר־אִתּוֹ לֶאֱכֹל
כִּי אָמְרוּ הָעַם רַעֲב וְעֵיף וְצָמָא
בַּמִּדְבָּר :

יח (א) וַיִּפְקֹד דָּוִד אֶת־הָעַם
אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּשָׁם עֲלֵיהֶם
שָׁרֵי אֲלָפִים וְשָׁרֵי מֵאוֹת :
(ב) וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־דָּהָעַם
הַשְּׁלֵשִׁית בְּיַד יוֹאָב וְהַשְּׁלֵשִׁית
בְּיַד אֲבִישִׁי בֶן־צְרוּיָה אָחִי יוֹאָב
וְהַשְּׁלֵשִׁית בְּיַד אֶרְתִּי הַגִּתִּי *
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־דָּהָעַם יֵצֵא
אֵצֶא גַם־אֲנִי עִמָּכֶם : (ג) וַיֹּאמֶר
הָעַם לֹא תֵצֵא כִּי אִסְרוּם בְּנוֹם

לא רש"י

כענין האמור כאן קומה וקלי הוא של
דגן ופול ועדשים וקלי זומינים של
קטנית שמייצגין אותן בתנו' כשהן לחין
והם מתוקין לעול' וטוחנין אותן ועושין
מהם מואכל שקורין שתית : (כט)
ושפות בקר • וגובנין דחלב :
יח (ג) לא ישימו אלינו לב • לא
יהיה דבר חסוב בעיניכם
להתגבר
נפסד , כי כן יעץ עליך אחיפתל להכות את המלך לבדו , ואף אם נהי' עתה כוונת עשרה אלפי' ,
לא ישימו לב לכח אותנו ולכלותינו • (ובעין זה מנחנו באחאב (מ"א כ"ב ל"א) שזיה מלך ארם ,
לא תלחמו את קטן ואת גדול כי אם מלך ישראל לבדו •) ורש"י פירש להיפך , אם אין אתה
במלחמה , לא ישימו אלינו לב , כלומר לא יהיה דבר חסוב בעיני' להתגבר ולהתהלל , כי
עתה וגו' (כ"ל אתה בא"לף) כלומר בהיותך בכבודך חסוב אתה כעשרת אלפים איש ממני ,
אמנם הראשון

ליגון , גרעס מטעם הילוע נפריטמע •
(כט) אונד האניג , בוטר , קליינספיה
אונד קוהקעזע , בראכטן זיא פֿיר דוד
אונד זיינע לייטע צור קאסט ; ווייל
זיא זיך פֿארגשטעלט : דאָ פֿאַלק ווירד
אין דער וויסטע הונגריג , אַכגעמאַטעט
אונד דורשטיג געוואָרדן זיין •

יח (א) דוד מוסטערטע זיינע מאַנג
שאַפֿט , זעצטע איבר זיא פֿירשטן
איבר טויוענד , אונד פֿירשטן איבער
הונדערט • (ב) אונד לויס זיא אַויפֿֿ
ברעכֿן , איין דריטטהייל אונטר דער
אַנפֿיהרונג יואב'ס , איין דריטטהייל
אונטר דער אַנפֿיהרונג אביש'ים , זאָהן
צרויה , אונד איין דריטטהייל אונטער
אחי דעס גחיר אַנפֿיהרונג • ער שפראך
צו איהנן : אויך איך ווילל מיט אייך צו
פֿעלדע ציהן • (ג) אלליין דאָ פֿאַלק
ערווירטע : דוה זאַלסט ניכט מיט
אינס פֿעלד געהן ; דען זאַלטן וויר
פֿליהן מיסן , זאָ גינגע איהרע (דעס
פֿיינדס)

באר

קלי יע חטין , והסמוך לעדשים הוא קלי ממיני
קטנית , דבר הלמד מענינו (רד"ק שאר
מפרשים) • (כט) ושפות בקר , ת' וגובנין
דחלב תורין •
יח (ג) אם נוס וגו' , כלומר אם תצא
עמנו למלחמה , ויהיה הדבר
שאנחנו מוכרחים לנוס , אז תהיה אתה
בסכנה גדולה , כי אויביך לא ישימו לב איש ,
אלא כל מנמותם ותכליתם להשיג אותך
ולהרעך , אף אם יוכלו להכות בנו עד שמייתו
חנינו , לא יחששו לזה ולא יבקשו כי אם את
נפשך , כי כן יעץ עליך אחיפתל להכות את המלך לבדו , ואף אם נהי' עתה כוונת עשרה אלפי' ,
לא ישימו לב לכח אותנו ולכלותינו • (ובעין זה מנחנו באחאב (מ"א כ"ב ל"א) שזיה מלך ארם ,
לא תלחמו את קטן ואת גדול כי אם מלך ישראל לבדו •) ורש"י פירש להיפך , אם אין אתה
במלחמה , לא ישימו אלינו לב , כלומר לא יהיה דבר חסוב בעיני' להתגבר ולהתהלל , כי
עתה וגו' (כ"ל אתה בא"לף) כלומר בהיותך בכבודך חסוב אתה כעשרת אלפים איש ממני ,
אמנם הראשון

פיינרם) אבזיכט ניכט אויף אונס ;
 קענטע אויך אונרע דזעלפטע נידער
 געמאכט ווערדן , איהרע אבזיכט ווירדע
 ניכט אויף אונס געהן , אונד וואָרד
 אונרער איצט צעהן טווענד ; עס
 וועהרע דעם נאך בעסר , ווען דוא אונס
 פֿאָן דער שטאָרט אויס הילפע לייסטען
 וואָלטעסט . (ד) דאָ שפראַך דער
 קעניג צו איהנן : וואס אייך גוט דינקט ,
 דאָ ווילל איך טוהן . ער שטעלטע
 זיך דאָרויף אן דאָ שפראַך , אונד דאָ
 פֿאַלק צאָג צו דזונדערטן אונד
 טווענדן דזינגים . (ה) דער קעניג
 בעפֿאַהל יואב , אבישי אונד אתי :
 זייד , מיר צו לייב , בהוטזאם מיט
 דען קנאכען אבשלוס . דאָס גאַנצע
 דזעער הערטע עס , אלס דער קעניג
 דזעס דען אַנפֿיהרערן אין אַנווערונג
 אבשלוס'ס בעפֿאַהל . (ו) נון ריקטע
 דאָ פֿאַלק אינס פֿעלד געגען ישרא , עס
 קאַם אים וואלדע

באור

נראה לי עיקר , והיותר מסכים עם הלשון ,
 וכן משמע דעת רד"ק . וי"מ כי אמרו לא ישימו
 לב על העם הנוטים אחרי דוד (והוא כפעל
 שלא נזכר שם פועלו) , ושערו , אם אין אתה
 במלחמה אף אם נוס בנטס , או ימותו חביו ,
 לא צריך לשום לב בשביל אבדה כזאת , כי
 אתה כעשרת אלפים ממנו , כלומר כל זמן
 שאתה נטח לא אבדת הרבה , אף אם נחלש
 במלחמה הזאת , כי יעמוד לך הגלה ממקום
 אחר , ויהיה תרגומו : (ווען וויר אויך
 פֿליהן , אדר אונרע דזעלפטע בלויבן
 זאלטע , זא דירפֿטע מאן זיך דארויס
 ניכט זא פֿיל מאכן , דען דוא ביוט זאפֿיל
 וויא צעהן טווענד פֿאן אונס .) וכן יש
 עוד דעות אחרות בזה , ואין להאריך . מעיר
 לעזור , לשלוח משיה ושאר כרכי מלחמה .
 (ה) לאט לי , בעבורי : (ו) ביער
 אפרים

לא ישימו אלינו לב ואסימחו
 חצינו לא ישימו אלינו לב פיר
 עתה כמנו עשרה אלפים ועתה
 טוב פיר תהיה לנו מעיר לעזיר :
 (ד) ויאמר אליהם המלך אשר
 ייטב בעיניכם אעשה ויעמד
 המלך אל יד השער וכל העם
 יצאו למאות ולאלפים : (ה) ויצו
 המלך את יואב ואת אבישי
 ואת אתי לאמר לאט לי לגער
 לאבשלוס וכל העם שמעו
 בצות המלך את כל השורים
 על דבר אבשלוס : (ו) ויצא
 העם השדרה לקראת ישראל
 והיה

רשי

להתגבר ולהסתכל מואחר שאין אתם
 במלחמה : כי עתה . צהותך בכבודך
 חשב אתה כמוני . עשרה אלפים .
 כעשרת אלפים איש כמוני : כי תהיה
 לנו מעיר לעזור . וכען טב ארי תללי
 עלנא מן קרתא למסעד : (ה) לאט
 לי לגער . אם יקרה לפניכם במלחמה
 חמלו עליו : (ו) ביער אפרים .
 מסיכן היה יער לאפרים בעבר הירדן
 מזרחה שלא ניתן שם חלק הלח לבני גד
 ולבני ראובן ולמנשה אה מתוך שהתנה
 יהושע שיהיו מרעין בחורשין והיה
 אותו היער סמוך לאפרים אה שהירדן
 מפסיק והיו מרעין שם בהמותיהם
 היה

וַתְּהִי הַמְּלָחָמָה בַּיַּעַר אֲפָרַיִם :
 (ז) וַיִּגְּפוּ שָׁם עִם יִשְׂרָאֵל לְפָנָי
 עֲבָדֵי דָוִד וַתְּהִי־שָׁם הַמִּגְּפָה
 גְּדוֹלָה בַּיּוֹם הַהוּא עֲשָׂרִים אֶלֶף :
 (ח) וַתְּהִי־שָׁם הַמְּלָחָמָה נִפְצוֹת
 עַל־פְּנֵי כָּל־הָאָרֶץ וַיִּרְבַּ הַיַּעַר
 לֶאֱכֹל בָּעַם מֵאֲשֶׁר אֵכְלָה
 הַחֶרֶב בַּיּוֹם הַהוּא : (ט) וַיִּקְרָא
 אֲבִשָׁלוֹם לְפָנָי עֲבָדֵי דָוִד
 וְאֲבִשָׁלוֹם רָכַב עַל־הַפָּרָד וַיָּבֹא
 הַפָּרָד תַּחַת שׁוֹבֵךְ הָאֵלֶּה
 הַגְּדוֹלָה וַיַּחֲזֹק רֵאשׁוֹ בָּאֵלֶּה
 וַיִּתֵּן בֵּין הַשָּׁמַיִם וּבֵין הָאָרֶץ
 וַתִּפָּרֵד אֲשֶׁר־תַּחֲתָיו עָבָר :
 (י) וַיֵּרָא אִישׁ אֶחָד וַיִּגַּד לְיוֹאָב
 וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאִיתִי אֶת־אֲבִשָׁלוֹם
 תְּלוּי בָּאֵלֶּה : (יא) וַיֹּאמֶר יוֹאָב

וואלדע אפרים צו איינער שלאכט .
 (ז) אונד דאז פאלק ישראל וואורדע
 פאן דען קריגסקנעכטן דעם דוד אויף
 דאז הויפט געשלאגען . עם וואר דיא
 נידערלאגע אן דיועם טאגע גראם ,
 געמליך צוואנציג טויזענד מאן .
 (ח) דיא שלאכט ברייטעטע זיך איבר
 דאז גאנצע לאנד אויס , אונד דער
 וואלד ריב נאך מעהר פאם פאלקע אויף ,
 אלס דאז שווערד אויפגריבן האטע .
 (ט) אבשלום זעלבסט שטיס דוד'ס
 קריגסקנעכטן אויף . ער וואר אויף
 איינעם מוילעזעל גריטן , דער מוילעזעל
 קאם אונטר איינען אסט איינער גראסען
 לינדע , דא בליב ער מיט דעם קאפפע
 אן דער לינדע הענגן , אונד שוועכטע
 צווישען היממל אונד ערדע , דען דער
 מוילעזעל וואר אונטר איהם וועגראנט .
 (י) דיועם ערוואה איין מאן , אונד
 בעריכטעטע עם יואב , ער שפראך
 געמליך : איך האבע אבשלום אן איינר
 לינדע הענגן זעהן . (יא) דא שפראך
 יואב צו דיועם מאנע : דא דוא דיועם
 גזעהן

נפוצת ק' לאיש המגיד לו והנה ראית

ומדוע

באור

רש"י

היה נקרא יער אפרים : (ח) וירב
 היער לאכול בעם . חיות רעות שביער
 ת"י : (ט) ויקרא אבשלום . לשון
 מוקרה ופגע . ויתן צין השמים וצין
 החרץ . אמרו רבותי שלף חרצו לקצק
 שער וראה גיהנם פתוחה תחתיו :
 (יב) שמרו

אפרים , עיין בנאור שופטים י"ב ד' .
 (ח) נפוצת , תאר משרש נספן . וכתנו
 המדקדקים שהיא מלה זרה בדקדוק , כי
 משפטו כפוכה נפלס גדולה . ועל דעת אספר
 שצאה כפוכה בנתיזרות להבדילו מן כפוכה ,
 כפוכת בינוני כפעל , ומן כפוכה עבר :
 כפעל משרש פין : (ט) ויקרא
 וגו' , ובפסוק שלאחריו כתיב וירח איש אחד
 וגו' ויתכן שאלש מעבדי דוד , אשר נקרא
 מפני כות דוד אבל הוא ירח מפניהם , וכפוכו לכוס ,
 וע"ז לא הפרד תחת האלה , ונעשה מה שנעשה . שובך , שוכת העין מסתכנת עכף
 בעכף

גועהו , ווארום האסט דוא איהו דען
 ניכט אויף דער שטעללע צו באדען
 גשטרעקט ? איך דזעטע דין דאפיר
 בשענקט מיט צעהן זילבערשטיקן אונד
 איינעם גורטע . (יב) דער מאן ער
 ווידרטע איהם : וויסטע איך אויך
 טווענד זילבערשטיקע באאר צו געוואגען
 צו בעקאמן , איך פרגריפע מיך ניכט
 אן דען פרינצען ; דען פאר אונזרן אהרן
 האט דער קעניג דיר , אבישי אונד אתי
 אויסדריקליך בעפאהלן : געהט איך
 אינס גואסט אין אכט וועגן אבשלום'ס .
 (יג) אדר זאלט' איך עטווא ווידער מיין
 אייגנס וואהל האנדלן ? דען דעם קעניג
 בלייבט ניכטס פרווייגן , אונד דוא ,
 דוא

ומדוע לא־הכיתו שם ארצה
 ועלי לתת לה עשרה כסף
 וחגרה אחת: (יב) ויאמר האיש
 אל־יואב ולא אנכי שקל על־
 כפי אלף כסף לא־אשלח ידי־
 בן־המלך כי באונינו צוה המלך
 אתה ואת־אבישי ואת־אתי
 לאמר שמרו־מי בפער
 באבשלום: (יג) או־עשיתי
 בנפשו שקר וכל־דבר לא־
 יבחד מן־המלך ואתה תתיצב
 ולוק' בנפשיק' מנגד

ב א ו ר

בענק נקראת שובך (רד"ק) . (יב) ולו
 אנכי , כלומר אפי' הייתי מוכא מי שיתן לי
 אלף כסף בדבר הזה ואשקלה על ידי בהכרעה
 לא אשלח וגו' (הכ"ל) . שמרו מי , ר"ל
 שמרו מי שיהיה מכס שלא ישלח ידו באבשלום .
 (יג) בנפשי שקר , טעמו כטעם אם תשקר
 לי , שפירושו אם תעשה לי נגד מה שאקוה
 ממך , והוא ענין בגידה , שנגד אם נרעהו
 אשר קוה ממנו רק טוב . ואשר שייב האדם
 להכין את כל מעשיו באופן שיהיה תכליתם
 הטוב והמועיל לו , א"כ כל העושה דבר אשר
 יגיע לו ממנו היזק , הוא משקר בעצמו .
 והמאמר הזה מבטין הספק (קאכיונקטיף)
 ועל דרך שאלה , כלומר האם היה לי לעבוד

על מצות המלך ולעשות עי' זשקר בעצמי , כי
 כל דבר לא יבחד וגו' , והוא עונש יענש אותי ,
 ועפ"ז תרגמתיו . ולדעת רבי ר' מאיר ,
 יהיה לשון עשות שקר בכפס , עשות נגד יוסר
 כפשו כל"א' (ווידר דאו גוויסן האנדלן) ,
 ופי' הכתוב כן : לו אנכי שקל וגו' לא אשלח
 וגו' כי באונינו כזה המלך שמרו מי כנער ,
 ואיך אעשה העול למרוד את פי המלך ,
 וטעמתי לה' , זה נגד יוסר כפסי , אשר תמיד
 תעירני לעשות הישר והטוב . או עשיתי וגו'
 כלומר ואף אם מנד כפסי הייתי רוצה להרגו ,
 הייתי מוכש מעשותו מנד יראת עונש , כי כל
 דבר וגו' , וטעם או אם כמו או טודע כי שור
 נגח הוא . וראוי לתרגם : (אונד העט' איך
 ווידר

מ כ ל ל י ו פ י

יח (ג) כמנו עשרת אלפים , לפי שהעשרה הוא סוף החשבון , יבוא לפעמים על
 דרך הגזום : לעזיר , כתיב , וקרי לעוזר , הכתיב מבטין הפעיל והוא יוצא לשלישי :
 (ה) לאט לי , ענינו בנחת , והלמ"ד נוספת , ור' יהודה אמר שהיא שרשית :
 (ט) ויקרא , ענין מקרה : על הפרד , כתב רבינו האי גאון שנקרא פרד בעבור שלא
 יוליד והוא נפרד : שובך , הנפרד מן עלה ארי' מסבכו , ונקרא הענף כולפי
 שנקשרים זה בזה : (יג) או עשיתי , לדעת ר' יונה במקום אם : בנפשו , כתיב של
 אבשלום

מנגד: (יד) ויאמר יואב לא-כן
 אחילה לפניה ויקח שלשה
 שבטים בכפו ויתקעם בלב
 אבשלום עודנו חי בלב האלה:
 (טו) ויסבו עשרה נערים נשאי
 כלי יואב ויכו את-אבשלום
 וימיתו: (טז) ויתקע יואב
 בשפר וישב העם מרדף אחרי
 ישראל ביהושף יואב את-העם:
 (יז) ויקחו את-אבשלום
 וישלכו אתו ביער אל-הפחת
 הגדול ויצבו עליו גל-אבנים
 גדול מאד וכל-ישראל נסו
 איש לאהלו: (יח) ואבשלום
 לקח ויצבילו בחיו את-מצבת
 אשר בעמק-המלך פי אמר אין
 לי בן בעבור הזכיר שמי ויקרא
 למצבת

דוא שטינדסט דאן פערן . (יד) יואב
 שפראך : איך מאג מיך מיט דיר ניכט
 אויפהאלטן . ער נאם דארויף דריי
 דאלכע אין דיא האנד , אונד שטאך זיא
 אבשלום אין דאז הערץ , דער נאך
 לעבענד הינגאן דער מיניע דער לינדע .
 (טו) דא קאמען צעהן קנאכען , דיא
 וואפענטרעגער יואב'ס אום איהן הערום ,
 אונד שלוגען איהן פאללענדס טאך .
 (טז) יואב לים דארויף דיא פאזווינע ער-
 טענן , אונד דאז פאלקקאם צוריק פאם
 נאכזעצן ישראל'ס ; דען יואב הילט עס
 דאפאן אב . (יז) אבשלום נאם מאן ,
 ווארף איהן אין דעם וואלדע , אין דיא
 גראסע העהלע , אונד מאכטע איינען
 זעהר גראסען שטיינהויפן איבר איהן .
 גאנץ ישראל וואר געפלאהן , איין יעדער
 נאך זיינעם צעלטע . (יח) אבשלום
 האטטע זיך שאן ביא זיינער לעכצייט
 דאז דענקמאל ערדיכטן לאסן , דאז אים
 קעניגסטאדלע שטערהט ; דען ער
 שפראך : דא איך קיינען וואהן האבע ,
 זא זאלל דאדורך מיין נאמע אין אנה
 דענקן בלייבען . ער נענטע דיועם דענק-
 מאל

רשי

באור

(יב) שמונו מי צנער . כל מי שיבא
 לידו ישמרו : (יד) לא כן אחילה
 לפניך . לא חזקש עוד בקשה מונך כי
 אני הלך : (יח) כי אמר חין לי בן .
 ממלא מקומי ויהיה חשוב כמותי :
 צעבור הזכיר שמי . חקום לי מנצת חבן
 וצנין

ווידר מיין גוויסן גהאנדלט ; דעם קעניגע
 בלייבט יא ניכטס פֿר שוויגן יכו' .
 וכמעט משמעות לשון רד"ק כדבריו , נס פי'
 הרי"א קרוב לפי' זה . והמשכיל יבאר .
 (יד) אחילה , ענינו המתכה , כלומר לא
 אחספן להתעכב עמך על הדבר הזה . עדנו
 וגו' , כלומר עודנו תולה סי בלב האלה . בלב ,
 באמצע , וכן עד לב השמים . (טו) ויסבו ,
 עמדו סביביו להכתו . (יח) לקח , כתב
 הרמב"ן בפרשת קרח , כי הגות הוא בלשון שיאמר לשון לקיחה בכל ענה ומקשנה שהוא תחלת
 מעשה , והוא לשון התעוררות אל המעשה ההוא . אין לי בן , ולמעלה כתיב ויולדו לאבשלום
 שלשה בנים ונת אחת , היו לו אלא שמתו , לפיכך עשה בו מנצח להיות לו לזכרון , שיהיו אומרים
 יד אבשלום , ויד פירושו
 מקום

מאל נאך זיינעם נאמען , נעמליך יד
 אבשלום , וויא עס נאך הייט צו טאגע
 דייסט . (יט) אחימעץ זאָהן צדוק
 שפראך (צו יואב) : ערלויבע , דאס
 איך הינאילע אונד דעם קעניג פֿרקינדע ,
 דאס דער עוויגע איהם רעכט פֿרשאַפֿט
 דאָט ווירד זיינע פֿיינדע . (כ) יואב
 ערווידרטע איהם : דוא ביזט דייטע
 ניכט דער מאן צום באַטשאַפֿט ברינגן ,
 איין אנדערמאל מאַגסט דוא באַטשאַפֿט
 ברינגן , נור הייטע ניכט ; ווייל דער
 פֿרינץ געבליבן איזט . (כא) אונד דאָ
 מיט זאָטע יואב צו דעם כושי : געה
 דוא , אונד פֿרקינדע דעם קעניג וואָס
 דוא גועהן , דאָ ביקטע זיך דער כושי פֿאַר
 יואב , אַזונד לויף היין . (כב) אַלליין
 אחימעץ זאָהן צדוק שפראַך אברמאָלס
 צו יואב : עס זייא וויא איהם וואָללע ,
 זאָ ערלויבע דאָך , דאס איך דעם כושי
 נאַכ־לויפֿן דארף ! יואב ערווידרטע :
 ווארום ווילסט דוא דאָהין לויפֿן מיין
 זאָהן , דא עס דיר דאָך קיינע זייג
 טרעגליכע באַטשאַפֿט ווירד ?
 (כג) דעם זייא וויא איהם וואָללע ,
 (פֿרועטטע יענר) , זאָ מעכטע איך
 דאָך

באור

מקום (ד"ק) . (כ) לא איש בשורה ,
 ת"ל לא גבר כשר לכשרא את יומא דין , וכן
 מתורגם ב"א . (כב) ויהי מה , יהיה מה
 שיהיה עכ"פ חרוץ , וכן ויעבור עלי מה (איוב
 כ"ג י"ג) , יעבור עימה שיעבור איני סוש
 (בן מלך) . בשורה מצאת , שעורו :
 הבשורה אין לך בשורה מיצאת , כלומר איננה
 מונחת שבר . וי"ת ולך לית בסודא מתיבה ,
 ולדעתו טעם בשורה שבר באר' כמו אשר לתתי
 לו בשרה (לעיל ד'ו') וטעם מצאת לשון
 הושטה כמו וימצאו בני אהרן (ויקרא ט' ג)

למצבת על שמו ויקרא לה יד
 אבשלום עד היום הזה :
 (יט) ואחימעץ בן צדוק אמר
 ארוצה נא ואבשרה את המלך
 כישפטו יהודה מיד איביו :
 (כ) ויאמר לו יואב לא איש
 בשרה אתה היום הזה ובשרה
 ביום אחר והיום הזה לא תבשר
 כי על- . בן המלך מת :
 (כא) ויאמר יואב לפושי לך
 הנה למלך אשר ראית
 וישתחו כושי ליואב וירץ :
 (כב) ויסק עוד אחימעץ בן
 צדוק ויאמר אל יואב ויהי מה
 ארצה נא גם אני אחרי הפושי
 ויאמר יואב למה זה אתה רץ
 בני ולכה אין בשרה מצאת :
 (כג) ויהי רמה ארוץ ויאמר לו
 בן ק' ולא כתיב רשי רון

ובני חסובים : (כ) ובשרת ביום
 אחר . בשורת תשועה אחרת : כי על
 בן . כי על אשר בן המלך מת לפיכך
 לא טובה לך בשורה הזאת :
 (כב) ולכה אין בשורה מונחת . אין
 מנת שבר בשורה מונחת היום :
 (כג) ויהי מה . כלומר ומה בכך אם
 אין

ובא גלאון נקנה כדרכו בהסת' הגוף . והמונן
 רפ

רִיז וַיִּרֶץ אַחִימֵעַץ הַרְדָּה הַכֶּכֶר
 וַיַּעֲבֹר אֶת־הַכּוֹשִׁי : (כד) וַיִּדְרֹךְ
 יוֹשֵׁב בֵּין־שְׁנֵי הַשָּׁעָרִים וַיִּלְךְ
 בַּצִּפָּה אֶל־גַּג הַשָּׁעַר אֶל־הַחֹמָה
 וַיִּשָּׂא אֶת־עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה־אִישׁ
 רִץ לְבָדּוּ : (כה) וַיִּקְרָא הַצִּפָּה
 וַיִּגַּד לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִם־
 לְבָדּוּ בְּשׂוֹרָה בְּפִיו וַיִּלְךְ הַלֹּךְ
 וַקְרַב : (כו) וַיִּרְא הַצִּפָּה אִישׁ־
 אַחֵר רִץ וַיִּקְרָא הַצִּפָּה אֶל־הַשָּׁעַר
 וַיֹּאמֶר הִנֵּה־אִישׁ רִץ לְבָדּוּ
 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גַּם זֶה מִבִּישָׁר :
 (כז) וַיֹּאמֶר הַצִּפָּה אֲנִי רָאִה
 אֶת־מְרוֹצַת הָרֹאשׁוֹן כְּמַרְצַת
 אַחִימֵעַץ בִּן־צְדוֹק וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 אִישׁ־טוֹב זֶה וְאֶל־בְּשׂוֹרָה טוֹבָה
 יָבֹוא : (כח) וַיִּקְרָא אַחִימֵעַץ
 וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
 לַמֶּלֶךְ לְאִפְיוֹ אֶרְצָה וַיֹּאמֶר
 בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵיךָ אֲשֶׁר סָגַר
 אֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־נָשְׂאוּ אֶת־
 יָדָם

דָּךְ הַיְנֻלִּיפֹן • יוֹאֵב שְׁפָרְאָךְ : זָךְ לֹוּף
 דַּעַן הִיז • דָּךְ לִיף אַחִימֵעַץ דַּעַן וּוְעַג
 דַּעַר עֲבַנַּע , אֹונֵד קָאָם דַּעַם כּוֹשִׁי פֶּאָר •
 (כד) הוֹד זָאָם עֲבָן צוֹוִישַׁעַן דַּעַן בִּידֵן
 טָאָהֶרן , דַּעַר הַאֲכוּוַעֲכַטֶר וּוְאָר אוּיף
 דַּאוּטֶהֶאָר דָּאָךְ : אַוּיף דִּיאַ מוּיעַר
 גֶּשְׁטִיגֶן , נוֹן הוֹב עַר זִינַע אוּיגֶן אוּיף
 אֹונֵד זָאָה , דָּאָם אִיִּין מֵאָן אַלְלִיִּין
 גַּעֲלוּיפֹן קָאָם • (כה) דַּעַר הַאֲכוּוַעֲכַטֶר
 רִיף הַעֲרָאָב , אֹונֵד צִיגֶטַע עַם דַּעַם
 קַעֲנִיג אָן • דַּעַר קַעֲנִיג שְׁפָרְאָךְ : וּוְעַן
 עַר אַלְלִיִּין אִיזֹוט זָךְ כְּרִינַגֶט עַר אִיזִינַע
 בְּאָטֶשְׁאָפֶט • עַר קָאָם אִינֶדַעסֶן אִימֶמֶר
 נַעֲהַר : (כו) נוֹן זָאָה דַּעַר הַאֲכוּוַעֲכַטֶר
 אִיזִינַעֶן אַנֶּדֶרֶן מֵאָן לִוּיפֹן , אֹונֵד רִיף
 דַּעַם טַהֲאָרֶהִיטֶר צוֹ , אֹונֵד שְׁפָרְאָךְ :
 זִירָה , דַּא קַעֲמַט וּוִידֶר אִיִּין מֵאָן אַלְלִיִּין
 גַּעֲלוּיפֹן • דַּעַר קַעֲנִיג שְׁפָרְאָךְ : אַוּיךְ
 דִּיזֹור אִיזֹוט אִיִּין בְּאָטֶשְׁאָפֶטֶרִינַגֶר • (כז)
 דַּעַר הַאֲכוּוַעֲכַטֶר שְׁפָרְאָךְ פֶּעֶרֶנֶר : מִיד
 שִׁינַט דַּאָו לִוּיפֶעַן דַּעַם עַר־שַׁטֶן וּוִיאַ דַּאָו
 לִוּיפֹן דַּעַם אַחִימֵעַץ זָאָהֶן צְדוֹק • דִּיזֹור , פֶּרֶ־
 זַעֲצַטַע דַּעַר קַעֲנִיג , אִיזֹוט אִיִּין גוּטֶר מֵאָן ,
 זָךְ וּוִירֶד עַר אוּיךְ מִיט גוּטֶר צִיטוֹנַג קָאָמֶ־
 מַעַן • (כח) עַנֶּדֶלִיךְ קָאָם אַחִימֵעַץ מִיט
 אִיזִינַעֶם פֶּרִיידֶעֶנֶרוּף , אֹונֵד שְׁפָרְאָךְ צוּם
 קַעֲנִיג : „ פֶּרִידַע ! “ עַר וּוְאָרְף זִיךְ
 פֶּאָר דַּעַם קַעֲנִיג הַעַן מִיט דַּעַם אַנְגוּיכַטַע
 צוֹר עַרְדַּע , אֹונֵד שְׁפָרְאָךְ : גַּלְאָכַט
 זִיִּיא דַּעַר עוּוִיגַע דִּיִּין גָּאָטֶט , דַּעַר דִּיר
 דִּיא מַעֲנַנֶּר אִיִּין דִּיא הַעֲנַדַע גַּלִּיפֶעֶרַט ,

דיא באור דיא

רשי

אֶחָד • (כו) וְאֶל בְּשׂוֹרָה , כְּמוֹ בְּנִשְׂרָה ,
 וְכֵן וְאֶל הָאֲרוֹן תִּתֵּן כְּמוֹ בְּאֲרוֹן (רד"ק)
 (כח) סָגַר , מִסַּר אֶת הָאֲנָשִׁים וּסְגַרְסָה

אֶחָד לִי שָׂכַר : וַיַּעֲבֹר • וְקִדְוִי ית כּוֹשִׁי :
 (כט) רִחִיתִי

בידיך, ואכפר כי ב' בלדני המלך עומד במקום

דיא זיך ווידר מיינן קעניגליכן העררן
 אויפגלעדנט . (כט) דער קעניג
 פראגטע : איזט אבשלום בייא וואהל-
 זיין ? אחימעץ ערווידרטע : איך וואה
 איין גראסעס הינצוררענגן , אלס עבן
 יואב (דעם) קעניגס קנעכט דארט אונד
 מיך דיינן קנעכט אבשיקטע , איך ווייס
 אבר ניכט וואס עס וואר . (ל) דער
 קעניג שפראך : געה היר אויף דיא
 זייטע , אונד בלייב דא שטעהן . דא
 גינג ער אויף דיא זייטע , אונד בלייב
 דארט שטעהן . (לא) נון קאם אויך
 דער כושי , אונד שפראך : מיין הערר
 אונד קעניג לאסע זיך פרקינרן , דאס
 דער עוויגע דיר הייטע רעכט פראשעט ,
 ווידר אללע , דיא זיך ווידר דיך אויפ-
 גלענט האטן . (לכ) דער קעניג פראגטע
 דען כושי : איזט דער יינגלינג אבשלום
 בייא וואהלזיין ? דער כושי ערווידרטע :

באור

רש"י

ידם באדני המלך : (כט) ויאמר
 המלך שלום לנער לאבשלום
 ויאמר אחימעץ ראיתי ההמון
 הגדול לשלח את עבד המלך
 ויאבוא את עבדך ולא ידעתיה :
 (ל) ויאמר המלך סב הרתיצב
 ביה ויסב ויעמד : (לא) והנה
 הכושי בא ויאמר הכושי יתבישר
 באדני המלך כי שפטא יהוה
 היום מיד פר הקמים עליך :
 (לכ) ויאמר המלך אל הכושי
 השלום לנער לאבשלום ויאמר

הכושי

עם : דער כושי ערווידרטע :

(כט) ראיתי ההמון הגדול . סומי
 ונעיו במלחמה : לשלוח את העבד
 המלך יואב ואת עבדך . הרי זה מקרא
 מסורס לשלוח יואב את עבד המלך
 ואת עבדך לאחר ששלח יואב את עבד
 המלך זה הרץ אחרי ואת עבדך על
 ענמו הוא חומר ולא ידעתי מה היה
 אחרי כן : (ל) סוב התיצב כה .
 ופנה לצד אחד והתיצב כה ונשמע מה
 יאמר זה :

אניס (הכ"ל) , (כט) ההמון הגדול ,
 אסיפת העם אל מקום אחד . ולפי שירא
 להגיד לו האמת , גם לא רצה לכזבו , דחה
 אותו לומר שראה אסיפת העם אל מקו' אחד ,
 ובוודאי היה שם אבשלום נתפש ואספו כולם
 לראותו , ולא ידעתי אם נהרג או תפשוהו סי .
 לשלח וגו' , למ"ד תמורת ב"ת , ושעור
 הכתוב כך : בשלוח יואב את עבד המלך
 (כלומר הכושי) ואת עבדך (אמר על ענמו) .
 (ל) סב , פה לצד אחד והתיצב כה וכשמע
 מה יאמר זה (רד"ק) .

יט (ה) לאט

מכלל יופי

אבשלום : לא יכחד , ענין החסתר וההעלמה : מנגד , המלה הזאת עם המ"ם
 כשתבא עם מ"ם ענינה מרהוק : כלב האה , באמצע האה , ולפי שהלב היא באמצע
 גופו של אדם נקרא כן גם למיעוע ועוצם גוף אחר : (טז) מרדף , המ"ם בחירק
 שלא כמנהג : (יח) בחיו , חסר יו"ד הרבוי : יד אבשלום , כלומר מקומו :
 (כב) מוצאת , האל"ף נחה : כג) ויהי מה , יהי מה שיהי עכ"פ ארוץ : ויעבר ,
 רץ יוחד ממנו ועברו : (כט) שלום לנער , תחסר ה"א השאלה השלום : ואת עבדך
 אמר על ענמו : (ל) התיצב כה , פה לצד אחד : יט (א) בני

